سئوالات درس : علوم و فنون ادبی ۳	وزارت آمـــوزش و پـــرورش	مهردبیرستان:
تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/ ۹	اداره ی کل آموزش و پرورش استان مازندران	ساعت شروع: ۱۰ صبح
پایه : دوازدهم	مدیریت آمـــوزش و پـــرورش شهرستان بـابـلسر	مدّت امتحان: ۷۰دقیقه
رشته: علوم انسانی		نوبت: اول دی ماه
نام و نام خانوادگی :	دبیرستان نمونه دولتی بنیاد ۱۵خرداد	تعداد صفحه:۴

ردیف	شرح سئوال	نمره
	الف–تاریخ ادبیات (۲ نمره)	
۱	در عبارت مقابل، جای خالی را کامل کنید: در دورهٔ بیداری، سیّداشرف الدّین گیلانی به ..... مشهور بود	۰/۲۵
۲	او از پیشگامان نثر جدید فارسی است، او در نثر ساده و عامیانه، نقش مؤثری داشت « امثال و حکم» یکی از «آثار اوست، چه کسی را معرفی می کند؟	۰/۲۵
۳	همه گزینه ها، به جز گزینه ..... از «آثار پژوهشی» محمّدتقی بهار است؟ الف- تاریخ تطوّر نظم فارسی ب- سبک شناسی پ- تاریخ بیداری ایرانیان ت- تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایرانیان	۰/۲۵
۴	عبارت زیر، معرّف کدام شخصیّت ادبی دورهٔ بیداری است؟ وی از شعرهای غربی نیز ترجمه هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می شود. قطعه «قلب مادر» یکی از آن نمونه هاست	۰/۲۵
۵	شاعران زیر، سردبیری کدامیک از «روزنامه های دورهٔ بیداری» را بر عهده داشتند؟ الف) ادیب الممالک فراهانی: ب) میرزادهٔ عشقی:	۰/۵
۶	در متن زیر، یک واژهٔ نادرست به کار رفته است،درست آن را بنویسید. « عرصهٔ هنر» عارف قزوینی تصنیف ها و ترانه های میهنی ای بود که در برانگیختن مردم و آزادیخواهی نقش بسیار موثری داشت او مضامین طنز و ستیز با نادانی را با آوازی زیبا و پرشورمی.خواند.	۰/۲۵
۷	جایگاه خانوادگی و تفکرات شخصی کدام یک از شاعران زیر،مانع از آن می شود که در ردیف شاعران«آزادی خواه»مشروطه قرارگیرد؟ الف) عارف قزوینی ب)فرخی یزدی ج)ایرج میرزا د)میرزادهٔ عشق	۰/۲۵
	ب–سبک شناسی (۲نمره)	
۸	کدام گزینه دربردارندهٔ «سطح فکری» شعر در دورهٔ بیداری نیست؟ الف-نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهـان بیرون،از کلّی نگـری و ذهنیّت گـرایـی به جزئی نـگری و عینیّت گرایی تغییر کرد. ب- مفهوم آزادی در سخن شاعران و نویسندگان، بنیادی ترین تفکّر و خواست مشروطه خواهان گردید	۰/۲۵
۹	کدام گزینه یکی از ضعف های تکنیکی در اغلب داستان های دوران مشروطه به شمارمی آید؟ الف- گسترش یافتن نوگرایی و تجدّدخواهی ب- تنفّر از خرافات در نثر داستانی پ- توجّه به حقوق مدنی زنان ت- حضور راوی سوم شخص و سخن گفتن او با خواننده در بعضی از صحنه ها	۰/۲۵
۱۰	کدام بیت مصداق توضیح زیر است؟ «گروهی از شاعران دورهٔ بیداری با آگاهی از سنّت های ادبی، به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماندند.» الف) برکـش ز ســر این سپیــدمعجــر بنشیـن به یکــی کبــوداورند ب) چــون نگــریم ز درد و چـون ننـالم دزد را چـو محـرم به خانه کردم؟	۰/۲۵
۱۱	جاهای خالی را با واژهٔ مناسب کامل کنید الف) گرایش شاعران دورهٔ بیداری به قالب های کم کاربرد مانند: مستزاد و چهار پاره، زمینه را برای ظهور .....فراهم کرد. ب)در نثر دورهٔ بیداری عبارت های وصفی دور و دراز و لفظ پردازی های بی جا در نامه ها و نوشته ها..... می یابد	۰/۵

www-kanoon.ir

۱۲	درست یا نادرست بودن عبارت های زیر را مشخص کنید الف) بسیاری از نثرهای دورهٔ بیداری به ویژه نثر داستانی به موضوع خرافات می پردازد ب)درسطح ادبی نثردورهٔ بیداری صنایع ادبی از نثرجدا می شود نثر،درخدمت بیان وخواست وآمال مردم به شکلی پویا ظاهر می گردد پ)از بازرترین ویژگیهای ادبیات دورهٔ بیداری توجه به تعلیم و تربیت جدید بوده است	۰/۷۵

پ) موسیقی شعر(۶نمره)

۱۳	کدام یک از واژگان زیر با واژهٔ «چاهسار» هموزن است؟ الف- مردستان ب- سکّه زن پ- زادسرو ت- جوانمرد	۰/۲۵
۱۴	شاعر در مصرع اوّل بیت زیر، کدام «واو» را «مصوّت بلند» به حساب نیاورده است؟ من و تو غافلیم و ماه و خورشید بر این گردون گردان نیست غافل	۰/۲۵
۱۵	مصوّت بلند «ی» در کدام مصراع به کوتاه تبدیل نمی شود؟ الف) یارب قبول کن به بزرگی و فضل خویش ب) ای گنبد گیتی ای دماوند ج) پیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت د)آن نور روی موسی عمرانم آرزوست	۰/۲۵
۱۶	در بیت:« در دام فتاده آهویی چند محکم شده دست و پای در بند» الف) چرا مصو ت بلند/ و/ در کلمهٔ « آهو» کوتاه تلفظ شده است؟ ب) شاعر در واژهٔ « آهو» از کدام اختیار شاعری مقابل، داخل کمانک استفاده کرده است؟ (وزنی- زبانی)	۰/۵
۱۷	چرا در خوانش مصرع «سعدی نظر از رویت کوته نکند هرگز» همزهٔ آغاز هجا حذف می شود؟	۰/۲۵
۱۸	باتوجّه به بیت « سوی لشکر آفریدون شدند / ز نزدیک ضحّاک بیرون شدند » به سؤالات پاسخ دهید: الف- به چه دلیل واژهٔ «سو» به شکل «سُ» تلفّظ میشود؟ ب- در پایه های آوایی اوّل و دوم مصرع نخست، چه نوع «اختیار شاعری زبانی یکسانی» به کار رفته است؟	۰/۲۵
۱۹	از بیت های زیر، برای انواع وزن «همسان تک لختی، ناهمسان و همسان دولختی» یک نمونه انتخاب کنید. الف) گر این چنین به خاک وطن شب سحر کنم خاک وطن چو رفت، چه خاکی به سر کنم؟ ب) هوای خود چو نهادم رضای او چو گزیدم جهان و هر چه در او جز به کام خویش ندیدم ج) فصل گل می گذرد هم نفسان بهر خدا بنشینید به باغی و مرا یاد کنید	۰/۷۵
۲۰	با توجه به بیت: «اگر آن تُرک شیرازی به دست آرد دل ما را / به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را» الف) درکدام هجای بیت اختیار«حذف همزه» صورت گرفته است؟ ب) تغییر کمیت مصوت ها را در هجاهای بیت مشخص کنید	۰/۵
۲۱	با توجه به بیت « دستم نداد قوت رفتن به پیش دوست چندی به پای رفتم و چندی به سر شدم »، جدول زیر را کامل کنید	۱/۵

پایه های آوایی مصراع اول				
پایه های آوایی مصراع دوم				
نشانه های هجایی				
وزن				

۲۲	با توجّه به بیت زیر به پرسش ها پاسخ دهید. «گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را از نازکی آزار رساند بدنش را» الف) مصراع اوّل بیت را تقطیع هجایی کنید. ب) ارکان معادل بیت را به گونه ای بنویسید که «همسان» باشد. ج) در هریک از مصراع ها، یک اختیار شاعری زبانی مشخّص کنید	۱/۵

www.kanoon.ir

ت–زیبایی شناسی(۶ نمره)

۲۳	مولانا در بیت زیر با کاربرد کدام آرایه ادبی، معانی بسیاری را در کمترین واژه ها، جای داده است؟ دی شیخ با چراغ همی گشت گِرد شهر کز دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست	۰/۲۵
۲۴	در کدام یک از بیت های زیر آرایه ادبی «تضمین» به کار رفته است؟ الف- بیستون بر سر راه است مباد از شیرین خبری گفته و غمگین دل فرهاد کنید ب- حافظ از جور تو حاشا که بگرداند روی مـــن از آن روز که در بند توام آزادم	۰/۲۵
۲۵	بیت: «یار بی پرده از در و دیوار/ در تجلّی است یا اولیاالابصار» به کدام یک از گزینه های زیر «تلمیح» دارد؟ الف- فَأَینَما تُوَلّوا فَثَمّ وَجهُ اللهِ ب- کُلّ یَومٍ هُوَ فِی شَأن	۰/۵
۲۶	در کدام بخش های سرودهٔ زیر آرایهٔ «پارادوکس» دیده می شود؟مشخص کنید «ما/ در عصر احتمال به سرمی بریم / در عصر شک و شاید/ در عصر پیش بینی وضع هوا / از هر طرف که باد بیاید/ در عصر قاطعیت تردید/ عصر جدید/ عصری که هیچ اصلی / جز اصل احتمال، یقینی نیست	۰/۵
۲۷	در بیت زیر کدام آرایه ادبی وجود ندارد؟ « گر ندیدی قبض و بسط عشق را گریه مینا نگر خندیدن ساغر ببین الف- تضاد ب- لف و نشر پ- تشخیص ت- تناقض	۰/۲۵
۲۸	در شعر زیر، آرایهٔ « تضمین» به کار رفته است. یک دلیل برای آن ذکر نمایید. مه من نقاب بگشا ز جـمال کبریایی که بتان فرو گذارند اساس خودنمایی شده انتظارم از حد، چه شود ز در درآیی؟ « ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی چه کنم که هست اینها گل باغ آشنایی»	۰/۵
۲۹	در بیت: «افروختن و سوختن و جامه دریدن پروانه ز من، شمع ز من، گل ز من آموخت» الف- لف اول را بیابید ب-نوع این لف و نشر را بنویسید	۰/۵
۳۰	بیت های زیر، کدام آرایه ادبی را نشان می دهد؟ دانسته تاریخی خود را در مورد آن بنویسید گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد این مه که چون منیژه لب چاه می نشست گریان به تازیانه افراسیاب رفت	۱
۳۱	ا توجّه به بیت زیر، به پرسشها پاسخ دهید. «از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم» الف) لف های مصراع دوم را بنویسید. ب) نوع لف و نشر در مصراع اوّل، مرتّب است یا مشوّش؟ ج) اوّلین و سومین جفت واژه های متضاد را بیابید و بنویسید	./۵ ۰/۲۵ ۰/۵
۳۲	درابیات زیر، بخش هایی را که نشان دهندهٔ آرایه « تناقض» و « تضاد» است، مشخّص کنید و برای تشخیص هرمورد دلیل بیاورید. الف)تأمل کنان در خطـا و صـواب بِه از ژاژخـایـان جواب حاضـر ب) چشم دل باز کن که جان بینی وآن چه نادیدنی است آن بینی	۱

www-kanoon.ir

	ث– تحلیل نظم و نثر(۴نمره)	
۳۳	همهٔ بیت های زیر به جز گزینهٔ ..... دربردارندهٔ مفاهیم شعر دورهٔ بیداری است. الف) جنگ ننگ است در شریعت من جز پی پاس دین و حفظ وطن ب) غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم خوش حمایت می کنی از شرع قرآن ای قلم ج) داد معشوقه به عاشق پیغام که کند مادر تو با من جنگ د) آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی دست خود ز جان شستم از برای آزادی	۰/۲۵
۳۴	در سرودهٔ زیر کدام آرایه به کار نرفته است؟ «رود می نالد/ جغد می خواند / غم بیاویخته با رنگ غروب / می تراود ز لبم قصهٔ سرد/ دلم افسرده در این تنگ غروب» الف) استعارهٔ مکنیه ب) حس آمیزی ج)متناقض نما د)جناس	۰/۲۵
۳۵	زاویه دید» نوشته زیر چیست؟ مینی بوس با سرعت نه چندان زیاد پیش می رفت. نگاه کردم به مناظر اطراف جاده و مزارع و خانه های روستایی، شکل و شمایل خانه های آنجا هم، شبیه روستای خودمان بود و این تشابه مرا دلتنگ می کرد.کاش می شد گوشه ای بایستیم	۰/۲۵
۳۶	با توجّه به سرودهٔ زیر، به پرسش ها پاسخ دهید. «در فکر آن گودالم / که خون تو را مکیده است / هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم / در حضیض هم می توان عزیز بود» موسوی گرمارودی الف) آرایهٔ پارادوکس را نشان دهید و دلیل آن را بنویسید. ب) این سروده به کدام واقعه در تاریخ اسلام اشاره دارد؟	۰/۷۵
۳۷	با توجّه به متن زیر به پرسش ها پاسخ دهید: «... مخدوم مهربان من! از آن زمان که رشتهٔ مراودت حضوری گسسته و شیشهٔ شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدّت دو سال افزون است که نه از طرف بَریدی و سلامی و نه از اینجانب قاصدی و پیامی. طایر مکاتبات را پَر بسته و کلبه مراودات را در بسته »... الف- محوری ترین پیام متن بالا چیست؟ ب- نوع ترکیب «کلبه مراودات» را بنویسید. پ- نمونه ای از «سجع» در متن بالا بیابید و آن را بنویسید. ت- چند «اضافهٔ تشبیهی» در متن بالا به کار رفته است؟	۱/۲۵
۳۸	شعر زیر را بخوانید و به پرسشها پاسخ دهید: من نمازم را وقتی می خوانم/ که اذانش را باد گفته باشد/ سر گلدسته سرو/ من نمازم را پی تکبیرهٔ الاحرام علف می خوانم/ پی قد قامت موج / کعبه ام بر لب آب/ کعبه ام زیر اقاقی هاست/... الف- درون مایه منظومه بالا چیست؟ ب- یک استعارهٔ مکنیّه (بالکنایه) در شعر بالا بیابید و آن را بنویسید. پ- اوّلین رکن عروضی منظومه بالا چیست؟	۰/۷۵
۳۹	ابیات زیر سرودهٔ «پروین اعتصامی» است، به پرسش های مربوط به آن پاسخ دهید « محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت مست گفت ای دوست، این پیراهن است افسار نیست» گفت از بهر غَرامت، جامه ات بیرون کُنم گفت پوسیده است، جز نقشی ز پود و تار نیست» الف) به این شیوهٔ گفت و گو میان دو انسان ..... می گویند. ب)مصراع:«گفت پوسیده است، جز نقشی ز پود و تار نیست» به چه موضوعی تاکید می کند؟	۰/۵
۲۰	**جمع نمره**	**سربلند و پیروز باشید. شربتی**